

ПРО РЕАЛІЗАЦІЮ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЕТЕРАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2024 року № 1209-р «Про схвалення Стратегії ветеранської політики на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках», у межах виконання Регіонального плану заходів на 2025-2027 роки з реалізації в Одеській області Стратегії ветеранської політики на період до 2030 року (розпорядження ОДА від 31.12.2024 № 1310/А-2024) в закладах освіти Одещини здійснюється системна і планова робота.

Департаментом освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації проводиться робота із забезпечення безперешкодного доступу дітей ветеранів/ветеранок до здобуття ними певного рівня освіти.

У закладах загальної середньої освіти області навчається 40 763 учнів – дітей учасників бойових дій та дітей військовослужбовців, та дітей загиблих учасників бойових дій, з них у 1-4 класах - 18189 учнів, у 5-11 класах - 22574 учні. Всі діти учасників бойових дій та дітей військовослужбовців, та дітей загиблих учасників бойових дій забезпечені безкоштовним гарячи харчування у закладах загальної середньої освіти.

Водночас Департаментом здійснюється ряд заходів щодо підтримки дітей ветеранів/ветеранок у здобутті за їх бажанням певних рівнів освіти.

У закладах професійної освіти навчається: дітей 515 - дітей ветеранів війни (з них: 435 - дитини, учасників бойових дій, 57 - дітей померлих учасників бойових дій, 23 – дітей осіб з інвалідністю внаслідок війни), **2 - учасників бойових дій.**

У закладах фахової передвищої освіти Одеського регіону навчається: 1667 - дітей загиблих ветеранів війни та сімей загиблих захисників і захисниць України (з них: діти Героїв України посмертно – 121 особа; дітей, учасників бойових дій - 1509 осіб; дітей, осіб з інвалідністю внаслідок війни – 37 осіб); учасники бойових дій – 63 особи.

У закладах **вищої** освіти навчається: 2 263 дитини загиблих ветеранів війни та сімей загиблих захисників і захисниць України (з них: діти Героїв України посмертно – 215 осіб; дітей, учасників бойових дій – 1 944 особи; дітей, осіб з інвалідністю внаслідок війни - 104 особи); учасники бойових дій – 1 444 осіб.

У закладах професійної освіти впровадженні короткотермінові курси для навчання учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни, членів сімей загиблих військовослужбовців тощо, за такими професіями: «Оператор агродронів», «Штукатур», «Кухар», «Кравець», «Оператор комп'ютерного набору», «Електрогазозварник», «Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування», «Слюсар з ремонту сільськогосподарських машин та устаткування», «Маляр».

Після завершення навчання та успішного складання кваліфікаційної атестації учасники отримують сертифікати, що підтверджують опанування часткових кваліфікацій, та можливість працевлаштування.

Водночас на базі закладів професійної освіти створені 43 навчально-практичні центри, які дозволяють здійснювати професійно-технічне навчання та перепідготовку громадян зазначеної категорії.

Разом з цим, на сьогодні 32 заклади вищої та фахової передвищої освіти Одеської області беруть участь в експериментальному проекті щодо надання державної допомоги на навчання дітям деяких категорій **осіб**, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.03.2025 № 318. 272 здобувача вищої та фахової передвищої освіти отримали державну допомогу від Мінветеранів за 2024/2025 навчальний рік відповідно до експериментального проекту.

Відповідно до розпорядження з метою вшанування мужності та героїзму захисників незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України, військових традицій Українського народу в закладах освіти та молодіжних центрах та просторах області проводяться комунікативні заходи у наступних напрямках.

Популяризації історії України під час збройної агресії Російської Федерації проти України сприяє проведення заходів:

- круглі столи, конференції, присвячені історичним сторінкам Українського визвольного руху та які висвітлюють історичні сторінки Української революції 1917-1921 років та її роль у європейській і світовій історії;

- челенджі: «Народжені вільними», «Конституція: незасвоєні уроки», «Місце слави і скорботи», «Дорога життя. Волонтерський рух», «День мужності. Шануймо захисників та захисниць України», «Від козаків до кіборгів», «Нині вільна й незалежна Україна-ненька. Її ревню захищають нові козаченьки», «Герої поряд: мужність українських військових на прикладі односельчан, які боронять нас сьогодні»;

- патріотичні читання: «Борці за волю та свободу України», «Мужність і відвага – кризь століття», «Вони загинули щоб жила Україна», «Шануємо славу українського солдату», «Є у нас одна країна – то прекрасна Україна!», «Ми віримо в перемогу ЗСУ!», «В єдності наша сила»;

- історичні дайджести про видатних діячів України та розповіді про героїв сучасної війни;

- тематичні виховні бесіди: «Історичні традиції українського козацтва», «Значення свята Покрови Пресвятої Богородиці», «Роль українського війська у різні періоди нашої історії та героїзм сучасних воїнів».

З метою поширення інформації про подвиги ветеранів/ветеранок, проявлені під час захисту суверенітету та територіальної цілісності України проведено:

- зустрічі з ветеранами, учасниками бойових дій, мешканцями територіальних громад та бесіди з дітьми «Майдан, сповідь очевидця», «Сила нескорених», «За честь! За славу! За народ!»;

- зустрічі молоді з захисниками: «Відверта розмова з військовим», «Ми – українці: честь і слава незламним!», «Вони захищають Україну!» «Вклоняємось доземно українському воїну», «Військові традиції і звичаї українського народу»;

- флешмоби: «З Україною в серці», «Ми – діти України! Вільної і незалежної!», «Незалежність доводимо щодня!», «Герої нескореної України», «Люби, цінуй, захищай!»;

Заходи національно-патріотичного спрямування стосовно подій, пов'язаних із збройною агресією Російської Федерації проти України, а також спрямованих на підвищення рівня знань про видатних ветеранів/ветеранок включають:

- перегляди кінострічок, відеоісторій, відеоматеріалів, створення відеороликів: «Герої України від минулого до сучасного»;

- години спілкування «Патріотичний дух українського народу»;

- віртуальні екскурсії «Деколонізація в Одесі: за лаштунками перейменувать»,

- конкурси малюнків: «Моя рідна країна» «Різнобарвна Одещина», «В єдності наша сила», «Пам'ять серця!», «З Україною в серці»;

- виставки дитячих малюнків: «У нашій пам'яті навіки» «Моя країна – Україна», «Моя Україна – єдина та вільна!», «Герої завжди поміж нас», «Дякуємо Богу і Захисникам України», «Моя рідна країна» тощо;

- тематичні виставки художньої літератури: «Справжні герої», «З Україною в серці», «Дякуємо захисникам» тощо;

- постійно діючі книжкові виставки: «Україна – нація незламних», «Герої поряд: мужність українських військових», «Тепло долонь і серця – захисникам України».

Одним із важливих напрямів діяльності є участь у волонтерській діяльності. Представниками закладів освіти Одеської області системно збираються кошти для потреб захисників України під час проведення благодійних акцій, ярмарок та концертів.

Проведено обласні виставки «Барви Одещини» та «Ялинка», Всеукраїнські конкурси «Голос душі» та «Писанкарство», у межах яких було організовано збір сувенірів, подарунків для воїнів ЗСУ, підрозділам ППО Південного регіону, Національній Гвардії, а також воїнам, які знаходяться на лікуванні у м. Одеса.

До свят учасники освітнього процесу виготовили та передали військовим на передову патріотичні поробки, що символізують силу та незламність українського народу; яскраві листівки зі словами вдячності й підтримки, малюнки з власним бачення миру та віри в перемогу України.

У позанавчальний час представники учнівської й студентської молоді беруть активну участь у плетенні маскувальних сіток, виготовленні окопних свічок для потреб військових і фронту.

З метою гідного відзначення подвигу Захисників і Захисниць України, сприяння популяризації та забезпеченню формування позитивного образу ветерана та у межах реалізації загальнодержавного проекту «Місце шани та вдячності», у закладах загальної середньої освіти створені інформаційні стенди та куточки, де оновлюється інформація «Герої нескореної України», «Герої не вмирають» про подвиги земляків, проявлених під час захисту територіальної цілісності України. У шкільних музеях створюються альбоми з інформацією про випускників закладів освіти, які стали на захист країни.

Проведено обласний тематичний огляд музеїв, залів, кімнат, куточків закладів освіти області до Дня Захисників та Захисниць України, у якому взяли участь 38 закладів освіти із 20 міських, селищних, сільських територіальних громад області.

Організовано проведення обласного етапу Всеукраїнського конкурсу творчості дітей та учнівської молоді «За нашу свободу» для учнівської молоді Одеського регіону, спрямованого на популяризацію подвигів ветеранів та формування патріотичної свідомості молоді.

З метою формування національно-патріотичної свідомості та громадянської відповідальності учнівської і студентської молоді в усіх закладах освіти області проводяться уроки мужності «Герої рідного краю».

До участі в уроках мужності та інших тематичних заходах залучаються ветерани й ветеранки російсько-української війни, мешканці територіальних громад області, які повернулися до мирного життя та є прикладом незламності, патріотизму й активної громадянської позиції для учнівської та студентської молоді Одещини.

Зустрічі та безпосереднє спілкування у колективах та з вихованцями із захисниками України (викладачами, керівниками гуртків, які перебувають на службі у Збройних Силах України), під час їх відпусток допомагає молодому поколінню глибше усвідомлювати значення захисту Батьківщини, цінності свободи та миру.

Ветерани війни залучені до викладання навчальних дисциплін у закладах загальної середньої освіти. Це 36 ветеранів, які викладають предмети «Історія України», «Фізичне виховання», «Захист України», інформатика та є керівниками гуртків «Сокіл» («Джура»), робототехніка тощо.

Наразі налагоджено співпрацю з конструкторським бюро «Технарі», фахівці якого є ветеранами. У рамках навчального предмета «Захист України»

вони проводять практичні заняття з використанням віртуального симулятора, спрямованого на відпрацювання навичок протидії безпілотним літальним апаратам. Така взаємодія сприяє підвищенню рівня підготовки молоді та водночас забезпечує залучення ветеранів до освітньої діяльності.

Окрім того, в закладах освіти системно проводиться комплекс виховних, інформаційно-просвітницьких і меморіальних заходів, спрямованих на прояв поваги, вдячності та пошани до ветеранів і ветеранок, увічнення пам'яті загиблих захисників і захисниць України, а також на підтримку ветеранської спільноти та членів їхніх родин. Наразі розпочато проведення соціально-патріотичної акції «Сторінки підтримки», у рамках якої діти та молодь передаватимуть книги військовослужбовцям, які перебувають на лікуванні або проходять реабілітацію. Захід спрямований на моральну підтримку захисників та формування у молодого покоління цінностей вдячності й поваги.

Важливе місце у патріотичному вихованні молоді Одещини займає профорієнтаційна робота з учнівською та студентською молоддю, зокрема ознайомлення з можливостями проходження військової служби, навчання у закладах вищої військової освіти, а також формування позитивної мотивації до служіння українському народові та державі. За участю ветеранів реалізується цикл освітньо-просвітницьких заходів «Неочевидний світ військових професій». У межах зазначеної ініціативи в закладах освіти різних типів і форм власності проводяться лекції за участю офіцерів-штурманів бойового управління стратегічної авіації, які мають бойовий досвід. Метою заходів є формування у молоді об'єктивного уявлення про військові професії та популяризація служби в Збройних Силах України.

У межах виховної роботи проводяться спортивні змагання, тематичні тижні та інші заходи, присвячені вшануванню подвигу захисників України, що сприяють розвитку командного духу, витривалості та почуття відповідальності у молоді.

У закладах освіти області організовано та постійно здійснюється патронат над місцями поховань (могилами) Захисників України, зокрема воїнів періоду Другої світової війни, учасників антитерористичної операції, а також воїнів, які загинули під час російсько-української війни. Системно здійснюється робота з догляду, впорядкування та збереження історичних пам'яток, місць поховань невідомих солдатів, братських могил, меморіалів та інших об'єктів, що увічнюють пам'ять борців за свободу й незалежність України.

Важливим напрямом діяльності є залучення ветеранів/ветеранок до організації та реалізації програм, проектів та заходів, спрямованих на національно-патріотичне виховання, військово-патріотичне виховання, громадянську освіту

У межах заходів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), було проведено обласну вікторину до Дня Збройних сил України для роїв старшої, середньої та молодшої вікових груп Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл»

(«Джура») Одеської області. Участь у вікторині **взяли понад 150 роїв Гри «Сокіл Джура» з 44 територіальних громад** області. Сьогодні актуальним є налагодження комунікації закладів освіти області з хабами діючих військових підрозділів через залучення ветеранів до семінарів, вишколів та інших форм співпраці. У 5 закладах освіти заплановано співпрацю з простором «Артан» спецпідрозділу Головного управління розвідки Міністерства оборони України в м. Одеса. Налагоджена співпраця з Одеським державним університетом внутрішніх справ у проведенні обласних етапів гри. Переможці обласних етапів середньої та старшої вікових груп брали участь у Всеукраїнських вишколах і показали гарні результати.

Також упродовж 2025 року велася робота з налагодження комунікації та залучення до організації, проведення та суддівства змагань, конкурсів гри «Сокіл» («Джура») - 2025 в Одеській області із числа ветеранів війни та діючих військовослужбовців сил оборони, працівників сил безпеки, представників громадських організацій, педагогів закладів освіти, зокрема вчителі навчального предмета «Захист України» (**старша вікова група – 2 ветерана війни, 3 – офіцера запасу, 5 – діючих військових; середня група: 3 – офіцера запасу, 7 – офіцерів поліції**).

У закладах освіти Одещини відповідно до рекомендацій центральних органів виконавчої влади системно триває робота, спрямована на виховання поваги до ветеранів і ветеранок, утвердження цінностей громадянської відповідальності та популяризацію історії боротьби України за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність. Метою зазначеної діяльності є формування у здобувачів освіти усвідомленого ставлення до сучасних подій, збереження національної пам'яті, а також посилення зв'язку між поколіннями на основі вшанування подвигу захисників України.

Реалізація зазначених заходів забезпечує комплексний підхід до національно-патріотичного виховання, сприяє консолідації суспільства та формуванню активної громадянської позиції молодого покоління в умовах сучасних викликів.

Зазначена діяльність реалізується з урахуванням вікових особливостей здобувачів освіти та є складовою цілісної системи національно-патріотичного виховання.

Завідувач сектору позашкільної освіти,
виховної роботи та молодіжної політики
управління освіти і науки Департаменту
освіти і науки Одеської обласної державної
адміністрації

Лариса ДІМОВА